

(i) Printed Pages: 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	4	1	8
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester

1128

MUSIC (Instrumental) (In all Mediums)

Paper—A : Theory

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 45

Note :— Attempt **five** questions in all, selecting at least **one** question from each Unit. Q. No. 9 is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT—I

1. Discuss the historical development of musical scale. 9
2. Define Tan or Tora. Explain its varieties. 9

UNIT—II

3. How Laya and Tal is important in music ? 9
4. Discuss the importance of instrumental music in modern time. 9

UNIT—III

5. Write down the contribution and brief life-sketch of Ustad Bismillah Khan. 9
6. Write down the contribution of Pt. Nikhil Benerji. 9

UNIT—IV

7. Write in notation a Razakhani Gat of Rag Multani with four Toras. 9
8. Write in notation Tal Deepchandi with single and double Layakaries. 9

UNIT—V

9. (i) Write Vadi-Samvadi swars of Rag Madhuwanti.
- (ii) How many matras are in Tilwara Tal ?
- (iii) Write Bols of Maseetkhani Gat.
- (iv) Name any five folk instruments of Punjab.
- (v) Name an instrumentalist who got Bharat Ratna Award.
- (vi) What is Ghaseet ?
- (vii) Which Tal has 7 matras ?
- (viii) Name the thaat of Rag Jai Jai Wanti.
- (ix) What is Adhavdarshak Swar ?
- (x) Define Parmail Parveshak Ragas. 1×9

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- प्रत्येक यूनिट में से कम से कम एक प्रश्न का चयन करते हुए, सभी में से कुल पांच प्रश्न करें। प्रश्न संख्या 9 अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के समान अंक हैं।

यूनिट-I

1. संगीक पैमाने के ऐतिहासिक विकास पर चर्चा करें। 9
2. तान या तोड़ा को परिभाषित करें। इसकी किस्मों की व्याख्या करें। 9

यूनिट-II

3. संगीत में लय और ताल कैसे महत्वपूर्ण हैं ? 9
4. आधुनिक समय में वाद्य संगीत के महत्व पर चर्चा करें। 9

यूनिट-III

5. उस्ताद बिस्मिल्लाह खान के योगदान तथा संक्षिप्त जीवन-परिचय लिखें। 9
6. पंडित निखिल बैनर्जी का योगदान लिखें। 9

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਚਾਰ ਤੋੜੀਂ ਦੇ ਸਾਥ ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੇ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਕੋ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਮੇਂ ਲਿਖੇਂ। 9
8. ਸਿੰਗਲ ਔਰ ਡਬਲ ਲਯਕਾਰਿਯੋਂ ਦੇ ਸਾਥ ਤਾਲ ਦੀਪਚੰਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਮੇਂ ਲਿਖੇਂ। 9

ਯੂਨਿਟ-V

9. (i) ਰਾਗ ਸਧੁਵੰਤੀ ਦੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਰ ਲਿਖੇਂ।
(ii) ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਮੇਂ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤਰਾਏਂ ਹੈਂ ?
(iii) ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੇ ਬੋਲ ਲਿਖੇਂ।
(iv) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾਂਚ ਲੋਕ ਵਾਦਯਯੰਤਰੋਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇਂ।
(v) ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇਵਾਲੇ ਏਕ ਵਾਦਕ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖੇਂ।
(vi) ਘਸੀਤ ਕਯਾ ਹੈ ?
(vii) ਕਿਸ ਤਾਲ ਮੇਂ 7 ਮਾਤਰਾਏਂ ਹੈਂ ?
(viii) ਰਾਗ ਜਯ ਜਯ ਵੰਤਿ ਕੀ ਥਾਟ ਲਿਖੇਂ।
(ix) ਅਫ਼ਵਦਰਸ਼ਕ ਸੁਰ ਕਯਾ ਹੈ ?
(x) ਪਰਮੇਲ ਪਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਕੋ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੇਂ। 1×9

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 9 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਸੰਗੀਤਿਕ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 9
2. ਤਾਨ ਜਾਂ ਤੋੜਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 9

ਯੂਨਿਟ—II

3. ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਲੈਅ ਅਤੇ ਤਾਲ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ ? 9
4. ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵਾਦ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 9

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਉਸਤਾਦ ਬਿਸਮਿੱਲਾ ਖਾਨ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚੈ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। 9
6. ਪੰਡਤ ਨਿਖਿਲ ਬੈਨਰਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਲਿਖੋ। 9

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਚਾਰ ਤੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਗ ਮੁਲਤਾਨੀ ਦੇ ਰਜਾਖਾਨੀ ਗਤ ਨੂੰ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 9
8. ਸਿੰਗਲ ਅਤੇ ਡਬਲ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲ ਦੀਪਚੰਦੀ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। 9

ਯੂਨਿਟ—V

9. (i) ਰਾਗ ਮਧੁਵੰਤੀ ਦੇ ਵਾਦੀ-ਸੰਵਾਦੀ ਸੂਰ ਲਿਖੋ।
(ii) ਤਿਲਵਾੜਾ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹਨ ?
(iii) ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੇ ਬੋਲ ਲਿਖੋ।
(iv) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜ ਲੋਕ ਵਾਦ ਯੰਤਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
(v) ਭਾਰਤ ਰਤਨ ਪੁਰਸਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵਾਦਕ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
(vi) ਘਸੀਟ ਕੀ ਹੈ ?
(vii) ਕਿਹੜੇ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹਨ ?
(viii) ਰਾਗ ਜੈ ਜੈ ਵੰਤੀ ਦੀ ਥਾਟ ਲਿਖੋ।
(ix) ਅਧਵਦਰਸ਼ਕ ਸੂਰ ਕੀ ਹੈ ?
(x) ਪਰਮੇਲ ਪਰਵੇਸ਼ਕ ਰਾਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। 1×9